

Спеціалізований туризм

СИЛАБУС

Шифр і назва спеціальності		Інститут / факультет	Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу
Назва програми		Кафедра	Туризму і готельно-ресторанного бізнесу
Тип програми		Мова навчання	Українська

Викладач

Тетяна Чайка, tetiana.chaika@khp.edu.ua

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу. Авторка понад 60 наукових і навчально-методичних праць. Досвід роботи - більше 23 років. Провідна лекторка з дисциплін: «Вступ до спеціальності. Ознайомча практика», «Світовий готельно-ресторанний бізнес», «Кейтеринг», «Івент-менеджмент», «Оптимізаційні методи та моделі в управлінні ефективністю бізнесу», «Організація туристичних подорожей і екскурсійної діяльності», «Туроперейтинг».

Загальна інформація про курс

Анотація	Еволюційний розвиток індустрії туризму неминує призводити до розширення спектру послуг, пошуку нових, несподіваних і креативних рішень. Прагнучи отримати конкурентну перевагу, туроператори розробляють туристичні продукти, орієнтовані задоволення різноманітних інтересів і потреб. З іншого боку, туристи пред'являють все більш складніші і найчастіше вузькоспеціальні вимоги до туристичних продуктів. Результатом такого стану справ стало виникнення нового напрямку в туризмі, яке отримало назву «спеціалізований туризм» («special interest tourism»). Дана навчальна дисципліна знайомить студентів з особливостями розробки та впровадження туристичних продуктів, спрямованих на задоволення вузькоспеціалізованих, рідкісних та унікальних туристичних інтересів.
Цілі курсу	Сформувати у студентів знання та розуміння предметної області; розуміння сучасних тенденцій розвитку туризму; здатність визначати індивідуальні туристичні потреби; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства.
Формат	Лекції, практичні заняття, виконання індивідуальних завдань. Підсумковий контроль – залік.
Семестр	7

Обсяг (кредити) / Тип курсу
(обов'язковий / вибірковий)

4 / вибірковий

Лекції (години)

32

Практичні заняття (години)

16

Самостійна робота (години)

72

Програмні компетентності

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.

Результати навчання	Методи викладання та навчання	Форми оцінювання (поточне оцінювання CAS, підсумкове оцінювання FAS)
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.	Лекції (обзорні, інформаційні, проблемні, бінарні). Обговорення (дискусії). Case-study. Web-квести. Демонстрація презентацій та навчальних фільмів. Робота з інструкційно-методичними, навчально-методичними та науковими джерелами.	Поточне (формує) оцінювання (під час курсу для перевірки успішності та засвоєння концепцій) надає студентам, а також викладачам інформацію про те, наскільки добре студенти розуміють конкретні концепції курсу. Метою поточного (формує) оцінювання є моніторинг навчання учнів для забезпечення зворотного зв'язку. Цей тип оцінювання фокусується на повсякденних можливостях та взаємодіях, що надаються викладачам та студентам для збору інформації про роботу та розуміння студентів, а потім використовує цю інформацію для покращення як викладання, так і навчання. Поточне (формує) оцінювання включає: виступи на практичних заняттях; бліц-тести, написання есе, відповіді на контрольні запитання; виконання та обговорення домашніх завдань.
Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ		
Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.		
Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.		
Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.		Підсумкове оцінювання (мета якого – підтвердити, чи засвоїли студенти матеріал курсу у відповідності до результатів навчання), спрямоване на оцінку рівня засвоєння студентами найбільш важливих результатів наприкінці навчання. Підсумкове оцінювання включає: контрольні роботи протягом семестру; індивідуальне завдання (реферат); активність у класі (участь в обговореннях у класі); залік у кінці семестру.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів для оцінювання успішності аспіранта	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Нарахування балів	100% підсумкове оцінювання у вигляді заліку (30%) та поточного оцінювання (60%).
	90-100	A	відмінно		
	82-89	B	добре		
	74-81	C			
	64-73	D	задовільно		
	60-63	E			
	35-59	FX			
	0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		

Політика курсу

Інтерактивний характер викладання дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекційних і практичних занять. Студенти, які з поважних причин були відсутні на заняттях згідно встановленому графіку (за розкладом), обов'язково мають відпрацювати пропущені заняття виконавши індивідуальні завдання. Кожен студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Структура та зміст курсу

<p>Лекція 1</p>	<p>Основи туристичного бізнесу. Місце спеціалізованого туризму у структурі туристичної індустрії. Загальне поняття про індустрію туризму та подорожей. Структура та умови функціонування туристичної індустрії. Визначення та основні характеристики масового туризму. Визначення та основні характеристики спеціалізованого туризму. Історія виникнення та розвитку спеціалізованого туризму. Місце спеціалізованого туризму в туристичній індустрії.</p>	<p>Практичне заняття 1</p>	<p>Дискусія за темою: «Спеціалізований туризм – туризм особливого інтересу». Навчальне завдання за темою: подивитися навчальні відео. За результатами перегляду відео написати есе за темою: «Інтерес та його роль у спеціалізованому туризмі». Бліц-тест: Основні поняття туристичного бізнесу та спеціалізованого туризму. Обговорення результатів бліц-тесту. Розбір можливих помилок і більш детальне вивчення питань, які виявилися найважчими для вивчення.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Робота з науковими джерелами, поглиблене вивчення теми за наступними аспектами: – Причини збільшення частки спеціалізованого туризму в загальному обсязі туристичних послуг. Чи можна спеціалізований туризм назвати туризмом унікального інтересу?</p>
<p>Лекція 2</p>	<p>Відмінності спеціалізованого та масового туризму. Поняття, сутнісні особливості та класифікація масового туризму. Підходи до концептуалізації спеціалізованого туризму. Ознаки спеціалізованого туризму: інтерактивність, індивідуальність, унікальність, автентичність.</p>		<p>Розгляд та обговорення реальних прикладів пропозицій туристичних продуктів спеціалізованого туризму. Дискусія за темами: – Чи може масовий туризм бути орієнтованим на задоволення конкретних потреб, мотивів та інтересів туристів? – Чи можна ототожнювати спеціалізований туризм та масовий туризм, орієнтований на конкретний інтерес? – Проблема індивідуального підходу та високих стандартів у спеціалізованому туризмі. Ознайомлення студентів з методичними вказівками і регламентом роботи з виконання індивідуального завдання (реферату).</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Робота з науковими джерелами, поглиблене вивчення теми за наступним аспектом «Індивідуальність та унікальність у спеціалізованому туризмі: проблема чи перевага?».</p>
<p>Лекції 3, 4</p>	<p>Проблема типологізації видів спеціалізованого туризму. Підходи до класифікації видів спеціалізованого туризму. Класифікація видів спеціалізованого туризму залежно від провідного інтересу (відпочинок; спорт; хобі; освіта; здоров'я та терапія; релігія; прагнення до участі у подіях; прагнення до відкриттів; прагнення до пригод; виклик собі та суспільству). Співвідношення понять «спеціалізований туризм» та «нішевий туризм». Поняття про нішеві туристичні групи.</p>	<p>Практичне заняття 2</p>	<p>Web-квест. Пошук в мережі інтернет рекламних пропозицій щодо різних видів спеціалізованого туризму. Аналіз особливостей, переваг і недоліків умов пропозицій і подачі рекламної інформації. Дискусія за темою: «Чи можна надати вичерпний перелік видів спеціалізованого туризму?».</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання. Робота з науковими джерелами, поглиблене вивчення теми за наступним аспектом: «Різноманітність критеріїв класифікації спеціалізованого туризму».</p>

Самостійна робота

Лекції 5, 6	<p>Географічний та демографічний підходи до виділення ніш спеціалізованого туризму. Характерні особливості туристичної дестинації або її населення, які можуть бути важливими з точки зору формування туристичних продуктів спеціалізованого туризму. Найбільш поширені види спеціалізованого туризму, сформовані на основі географічного або демографічного підходів.</p>	<p>Практичне заняття 3</p>	<p>Case-study. Розгляд прикладів виділення видів спеціалізованого туризму на основі географічного та демографічного підходів (міський туризм, сільський туризм, етнічний туризм, туризм культурної спадщини та ін.). Бліц-тест: Найбільш поширені види спеціалізованого туризму, сформовані на основі географічного або демографічного підходів. Обговорення результатів бліц-тесту. Розбір помилок і більш детальне вивчення питань, які виявилися найважчими для вивчення.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання. Робота з науковими джерелами, поглиблене вивчення теми за наступним аспектом: «Переваги та недоліки географічного або демографічного підходів до класифікації спеціалізованого туризму».</p>
Лекції 7, 8	<p>Продукт-орієнтований підхід до виділення ніш спеціалізованого туризму. Особливості туристичного продукту, які можуть бути важливими з точки зору формування туристичних продуктів спеціалізованого туризму. Найбільш поширені види спеціалізованого туризму, сформовані на основі продукт-орієнтованого підходу.</p>	<p>Практичне заняття 4</p>	<p>Case-study. Приклади виділення видів спеціалізованого туризму на основі продукт-орієнтованого підходу (гастротуризм; винний туризм; індустриальний туризм; лікувально-оздоровчий туризм, діловий туризм, освітній туризм, подієвий туризм та ін.). Бліц-тест: Найбільш поширені види спеціалізованого туризму, сформовані на основі продукт-орієнтованого підходу. Обговорення результатів бліц-тесту. Розбір можливих помилок і більш детальне вивчення питань, які виявилися найважчими для вивчення.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання. Робота з науковими джерелами, поглиблене вивчення теми за наступним аспектом: «Переваги та недоліки продукт-орієнтованого підходу до класифікації спеціалізованого туризму».</p>
Лекції 9, 10	<p>Клієнт-орієнтований підхід до виділення ніш спеціалізованого туризму. Спеціальні інтереси, мотиви, очікування та вимоги туристів, які можуть бути важливими з точки зору формування туристичних продуктів спеціалізованого туризму. Найбільш поширені види спеціалізованого туризму, сформовані на основі клієнт-орієнтованого підходу.</p>	<p>Практичне заняття 5</p>	<p>Case-study. Приклади виділення видів спеціалізованого туризму на основі клієнт-орієнтованого підходу (дитячий туризм; туризм для людей похилого віку та ін.). Бліц-тест: Найбільш поширені види спеціалізованого туризму, сформовані на основі клієнт-орієнтованого підходу. Обговорення результатів бліц-тесту. Розбір помилок і більш детальне вивчення питань, які виявилися найважчими для вивчення.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання. Робота з науковими джерелами, поглиблене вивчення теми за наступним аспектом: «Переваги та недоліки клієнт-орієнтованого підходу до класифікації спеціалізованого туризму».</p>
Лекції 11, 12	<p>Види спеціалізованого туризму в залежності від виду транспорту, що використовується. Умови, що дозволяють використовувати той чи інший вид транспорту як атрактор спеціалізованого туристичного продукту. Найбільш поширені види спеціалізованого туризму, сформовані в залежності від виду транспорту, що використовується.</p>	<p>Практичне заняття 6</p>	<p>Case-study. Приклади виділення видів спеціалізованого туризму в залежності від виду транспорту, що використовується (яхтний туризм, караванінг, велосипедний туризм, пішохідний туризм, космічний туризм та ін.). Бліц-тест: Найбільш поширені види спеціалізованого туризму, сформовані в залежності від виду транспорту, що використовується. Обговорення результатів бліц-тесту. Розбір помилок і більш детальне вивчення питань, які виявилися найважчими для вивчення.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання. Робота з науковими джерелами, поглиблене вивчення теми за наступним аспектом: «Переваги та недоліки підходу до класифікації спеціалізованого туризму в залежності від виду транспорту, що використовується».</p>

Лекція 13	<p>Туристичні ресурси спеціалізованого туризму. Природні та культурні пам'ятки, їх характеристика, класифікація, особливості відбору з метою спеціалізованого туризму.</p>	<p>Практичне заняття 7</p>	<p>Web-квест: – Пошук у мережі інтернет реклами спеціалізованого туризму з акцентом на унікальні топографічні об'єкти, кліматичні локації, локації з унікальним рослинним чи тваринним світом, гідрологічні об'єкти, природні явища. – Пошук у мережі інтернет реклами спеціалізованого туризму з акцентом на унікальні доісторичні пам'ятки, історичні місця, значні релігійні об'єкти, сучасні культурні експозиції та події, сільські пам'ятки, торгові пам'ятки, розваги, культурні заходи, фестивалі.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання. Робота з науковими джерелами, поглиблене вивчення тем, що розглядалися на аудиторних заняттях, за наступними аспектами: – Природні об'єкти та природні явища Харківської області, які можуть бути перспективними туристичними ресурсами спеціалізованого туризму. Культурні об'єкти та культурні заходи Харківської області, які можуть бути перспективними туристичними ресурсами спеціалізованого туризму.</p>
Лекція 14	<p>Особливості туристичного продукту та туристичного обслуговування у спеціалізованому туризмі. Види туристичних продуктів, особливості туристичних продуктів спеціалізованого туризму. Поняття і складові турпакету. Вимоги до організації турів спеціалізованого туризму. Методика розробки туристичних продуктів та пакетних послуг спеціалізованого туризму.</p>		<p>Дискусія за темою: «Етапи розробки туру». Навчальне завдання за темою: «Розробка туристичного продукту спеціалізованого туризму».</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання. Робота з науковими джерелами, поглиблене вивчення тем, що розглядалися на аудиторних заняттях, за наступним аспектом: «Особливості методики розробки туристичних продуктів та пакетних послуг спеціалізованого туризму».</p>
Лекція 15	<p>Маркетинг та система туристичного попиту у спеціалізованому туризмі. Сегментація ринку спеціалізованого туризму. Маркетингові стратегії спеціалізованого туризму.</p>	<p>Практичне заняття 8</p>	<p>Навчальне завдання: подивитись навчальні відео. За результатами перегляду відео написати есе за темою: «Особливості маркетингових стратегій спеціалізованого туризму».</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання. Робота з науковими джерелами, поглиблене вивчення тем, що розглядалися на аудиторних заняттях, за наступним аспектом: «Види маркетингових стратегій спеціалізованого туризму».</p>
Лекція 16	<p>Сучасні тенденції виникнення нових видів спеціалізованого туризму. Інноваційний підхід до розвитку спеціалізованого туризму. Тенденції збільшення кількості спеціальних напрямків у туризмі. Роль діджиталізації у розвитку спеціалізованого туризму.</p>		<p>Навчальне завдання: подивитись навчальні відео. Знайти у відео приклади презентації сучасних, інноваційних, незвичних туристичних продуктів. За результатами перегляду відео написати есе за темою: «Який новий напрямок у спеціалізованому туризмі мене приваблює більш за все».</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання індивідуального завдання. Робота з науковими джерелами, поглиблене вивчення тем, що розглядалися на аудиторних заняттях, за наступним аспектом: «Роль міждисциплінарності у розвитку спеціалізованого туризму». Завершення роботи над індивідуальним завданням, усунення дрібних недоліків, підготовка індивідуального завдання до здачі і захисту.</p>

Література

Обов'язкова

1. Богатирьова, Г. А., Головань М. Г., Горіна Г. О., Літвінова-Головань О. П., Коптева Т. С., Снігур К. В. Спеціалізований туризм: навчальний посібник. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2021. 173 с.
2. Борисова О. В. Спеціалізований туризм: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2020. 360 с.
3. Галасюк С. С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 178 с.
4. Лозинський Р., Кучинська І. Спеціалізований (нішевий) туризм: розвиток концепції в українській і зарубіжній науковій літературі. *Вісник Львівського університету. Серія географічна*. 2018. Випуск 52. С.170-182. <http://dx.doi.org/10.30970/vgg.2018.52.10183>
5. Любіцева О.О. Методика розробки турів: навчальний посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 104 с.
6. Михайліченко Г.І. Організація туристичних подорожей. К.: КНТЕУ, 2012. 360 с.
7. Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму : підручник. Київ: Знання, 2013. 334 с.
8. Agarwal S., Busby G., Huang R. Special interest tourism: concepts, contexts and cases. UK, Plymouth: School of Tourism and Hospitality, University of Plymouth Business School, 2017. 196 p. DOI: 10.1079/9781780645667.0000
9. Douglas N., Douglas N., Derrett R. Special interest tourism. Australia, Brisbane: John Wiley & Sons, 2001. 475 p.
10. Mckercher, B., Chan, A. (2005). How Special Is Special Interest Tourism? *Journal of Travel Research*. 2005. 44(1). 21–31. DOI: <https://doi.org/10.1177/0047287505276588>
11. Rittichainuwat B. N. Special Interest Tourism. UK: Cambridge Scholars Publishing, 2018. 311 p.
12. Sert A. N. Niche Marketing And Tourism. *Journal of Business Management and Economic Research*. 2017. Vol. 1. Issue 1. P. 14-25. DOI: 10.29226/jobmer.2017.1.

Додаткова

1. Александрова В. О., Стригуль Л. С., Чайка Т. Ю. Формування готельних ланцюгів на ринку туристичних послуг. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (економічні науки)*. 2018. № 48 (1324). С. 60-63. URI : <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/39827>
2. Андреева Г. П., Коваль П. Ф. Теоретичні засади спеціалізованого туризму. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. №7. С.90-94.
3. Баєв В. В. Основи туроперейтингу: навчальний посібник. Київ: ДП «Видавничий дім Персонал». 2016. 156 с.
4. Маркетингові інновації в освіті, туризмі, готельно-ресторанній, харчовій індустрії та торгівлі : кол. монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Н. Л. Савицької. Харків: Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2018. 174 с.
5. Якименко-Терещенко Н. В., Чайка Т. Ю., Белікова О. С. Кейтеринг у MICE-індустрії: тренди розвитку, міжнародний досвід і перспективи digital-трансформації. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1007/965>
6. Akinci Z., Kasalak M. Management of Special Interest Tourism in Terms of Sustainable Tourism. *Global Issues and Trends in Tourism*. Sofia: ST. Rilment Ohridski University press, 2016. P. 176-191.
7. Garanti Z. Alternative and special interest tourism to mitigate the effects of tourism seasonality: the debate from Cyprus. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*. 2022. Vol. 14 No. 5, pp. 451-460. <https://doi.org/10.1108/WHATT-07-2022-0083>
8. Novotna M., Frantal B., Kunc J., Kubickova H. Special Interest Tourism in the Czech Republic: Introduction and Overview. *Czech Journal of Tourism*. 2019. 8(1), 49–63. DOI: 10.2478/cjot-2019–0004.
9. Selvakumar J. J. A Study on the Scope for Special Interest Tourism based Services in India. *East Asian Journal of Business Economics*. 2014. 1(2). P. 29-41. DOI: <http://dx.doi.org/10.13106/eajbe.2014.vol2.no4.56>.
10. Trauer B. Conceptualizing special interest tourism – frameworks for analysis. *Tourism Management*. 2006. Volume 27. Issue 2. Pages 183-200. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2004.10.004>
11. Wen J., Wu M. How special is special interest tourism – and how special are special interest tourists? A perspective article in a Chinese context. *Current Issues in Tourism*. 2020. Volume 23. Issue 16. P. 1968-1972. DOI: 10.1080/13683500.2020.1750575

Норми академічної етики

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність.

Силабус за змістом повністю відповідає робочій програмі курсу.